

ציונות ו'הדות ד מוקרטיה לדרך

"וַיֵּצְאוּ יוֹסֵף וַיְמַלְאוּ אֶת כְּלֵיהֶם... וְלָתֵת לָהֶם צִידָה לְדֶרֶךְ וַיַּעַשׂ לָהֶם כֶּן..."

בראשית מב, 25

טו בשבט

ינואר 2010

טבת - שבט ה'תש"ע

ראשון	שני	שלישי	רביעי	חמישי	שישי	שבת
					1 ט"ו	2 ט"ז
3 י"ז	4 י"ח	5 י"ט	6 כ'	7 כ"א	8 כ"ב	9 כ"ג
10 כ"ד	11 כ"ה	12 כ"ו	13 כ"ז	14 כ"ח	15 כ"ט	16 א'
17 ב'	18 ג'	19 ד'	20 ה'	21 ו'	22 ז'	23 ח'
24 ט' 31 ט"ז	25 י'	26 י"א	27 י"ב	28 י"ג	29 י"ד	30 ט"ו טו בשבט

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
המטה למורשת ותרבות ישראל

מרכזת המטה: ציפי קוריצקי | ריכוז תוכן ועיבוד דידקטי: רותי זוסמן ויעל גרוס-רוזן | ייעוץ פדגוגי: רות גבע, רויטל מונצז | עריכה לשונית: מאירה הס | ייעוץ גרפי והפקה: רפי כהן
עיצוב והפקה: ארט פלוס | הוצאה לאור: משרד החינוך, גף פרסומים

ירושלים, תש"ע - 2010

ט"ו בשבט: חג האילנות

ט"ו בשבט הוא תאריך בלוח השנה העברי אשר מציין את ראש השנה לאילנות (משנה, מסכת ראש השנה א' א'). יום זה הוא תאריך קובע לגבי מצוות הקשורות בפירות האילן, כגון ערלה ותרומות ומעשרות. כיום מציין ט"ו בשבט גם כמעין חג טבע, ורבים נוהגים לציין אותו בנטיעת עצים ובעיסוק בענייני איכות הסביבה. מקובל גם לערוך "סדר ט"ו בשבט" בו מרבים לאכול פירות.

בתקופת המשנה:

אַרְבָּעָה

ראשי שנים הם: באחד בנים ראש השנה למלכים ולקנאים. באחד באילול ראש השנה למעשר בהמה. רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים, באחד בתשרי. באחד בתשרי ראש השנה לשנים ולשמיטין וליובלות, לנטיעה ולקצות. באחד בשבט, ראש השנה לאילן, בדברי בית שמאי. בית הלל אומרים, בחמשה עשר בו.

משנה, מסכת ראש השנה א, א

רבן שמעון בן גמליאל אומר: אילן שחנט קודם חמשה עשר בשבט מתעשר לשעבר [ניתן כמס על השנה הקודמת] לאחר חמשה עשר בשבט מתעשר לבוא [לשנת המס הבאה].

ירושלמי, זרעים, שביעית דף יג, פרק ג, הלכה ה' גמרא

בית הלל משנים את משמעותו ותוכנו של ראש השנה לאילן. כל עוד ראש השנה לאילן היה בראשון לחודש וקשור למחזור הירחי, על כל המשתמע מכך, המשמעות המרכזית של ראש השנה לאילן היתה נטילת המעשרות והענקתם לכהן, ללוי או לעניים. עפ"י בית שמאי האדם לא היה אמור לקיים שום דיאלוג עם הטבע שסביבו, והטבע נתפס לכל היותר כמאפשר לו לקיים את מצוות הפרשת תרומות ומעשרות. בית הלל הכניסו מימד נוסף לראש השנה לאילן, כשקשרו אותו למחזור השמשי - מעתה היה זה מועד שבו התנהל דיאלוג עם הטבע. האדם, לשיטת ב"ה, הינו מתווך בין האל לטבע.

מאיר בן שחר, ישיבת הר עציון

מה ההבדל בין בית הלל ובית שמאי בקביעת התאריך של ראש השנה לאילן? כיצד מבין כל אחד מהם את היחס בין האדם לטבע? עם איזו עמדה אתם יותר מזדהים ומדוע? מה המשמעות של הבדל זה?

מעשר הוא עשירית מתבואת השדה, או מפרי האילן, או מילודת הבהמות, שחובה מן התורה להפרישו למען החלשים בחברה. בתורה קיימים מספר מעשרות, ולהלן שניים מהם: מעשר עני - עשירית מהתנובה שהיו מפרישים ומחלקים בין העניים. מעשר ראשון - עשירית מהתנובה שהפרישו עבור הלוויים.

חמישה עשר בשבט... שכבר עבר רוב ימות הגשמים, שהוא זמן רביעה, ועלה השרף באילנות ונמצאו הפירות חונטים מעתה.

רש"י, פירוש למושנה

בעדות מסויימות נשתמר הנוהג שאין גוזרים תענית ואין אומרים תחנון בט"ו בשבט (כפי שנהוג בימי חג). יש אומרים שנהוג זה קיים מתקופת המשנה או הגאונים (הרגמ"ה, יוסף קארו, מהרי"ל ועוד)

עפ"י המקורות שלפניכם:

- איזה ארוע ציין התאריך ט"ו בשבט ומה חשיבותו? פרטו והסבירו
- מדוע דווקא בתאריך זה?
- מה ניתן ללמוד מן המקורות, על החברה בתקופת המשנה? אילו ערכים הנחו אותה? הסבירו טענתכם
- איזה סממן של היום מתקופת המשנה נשתמר בימינו?

בימי המקובלים בצפת (המאה השש עשרה - המאה השמונה עשרה):

במאה ה-16, עם פריחת תקופת המקובלים בעיר צפת, קיבל התאריך תפנית והפך למשמעותי. תלמידי האר"י ז"ל, תקנו תיקון מיוחד לט"ו בשבט, תיקון אשר היה מבוסס על תורת הנסתר. תורת הקבלה, הרוויה בסמלים שונים, ראתה גם בפירות א", אמצעים שקדושתם מסוגלת לחבר בין האדם ואלוקיו. התיקון קיבל אופי של ליל הסדר ונדפס ספר מיוחד אשר נקרא "פרי עץ הדר". הספר התקבל בעיקר בקהילות ספרד ועל בסיסו התפתח סדר ט"ו בשבט אותו רבים חוגגים גם בימנו.

צלחת לחמישה עשר / אברהם רגלסון

על פני צלחת זו
פרושה ציון כולה -
מ"ראשון" שקדים,
מצפת חרוב,
ענבים ממטולה,
אשא תפוח זהב ביד
ואשקו - יען
רקחיו מימי ירקון הם,
קליפתו - שמש כנען.

איזה פרי מעורר בכם געגועים? מדוע?
האם אכילת פירות מיושבים מארץ ישראל,
יכולה להוות תחליף לישיבה בא"י? מה דעתכם?
נמקו

ומנהג טוב להולכים בתמים להרבות
בפירות בעצם היום ולומר דברי שירות
ותשבחות עליהן, ... ואף כי בדברי הרב
(האר"י) אין זכר לטו' בשבט ... מכל מקום
תיקון נפלא הוא בנגלה ובנסתר ...
חמדת ימים

- אילו מנהגים נוספו לט"ו בשבט, בתקופת המקובלים? איזו משמעות מעניקים מנהגים אלה לחג?
- מדוע, לדעתכם, הצמידו מנהגים אלה ליום שבתקופת המשנה שמש כיום מס לפרי האילן? מה הקשר בין המנהגים הללו ליום מעשר האילן?
- מן המקורות שלפניכם עולים געגועים וכמיהה לארץ ישראל ולשיבת עם ישראל לארצו: הביאו הוכחות לטענה זו והסבירו אותם.

בתקופת התחייה הלאומית (תקופת הציונות, סוף המאה התשע עשרה):

מנהג הנטיעות בט"ו בשבט החל בימי העלייה השנייה, לפני כמאה שנה. המחנכים העבריים, שנהגו לאכול בט"ו בשבט פירות יבשים, וספגו בביתם שבגולה את הגעגועים אל אדמת הארץ ופירותיה, עלו לארץ והחליטו ש"בראש השנה לאילן" יש לקיים את מצוות "יישוב הארץ ונטיעתה" בפועל ממש.

פעם אחת הייתי מהלך להביא שתילים לדגניה. בדרך ירדתי מעל החמור לנוח. הצצתי וראיתי שר גדול משרי ישמעאל יושב לו ליד הזית. אמרתי לו שלום והחזיר לי שלום. אמר לי השר: להיכן אתה הולך? אמרתי לו: לנטוע שתיים שלוש נטיעות באדמתנו שבדגניה. הלכתי וישבתי עמו.

אמר השר: יפה אתם מרגילים את הארץ, ניסיון אחר ניסיון, מטע אחר מטע, פרי אחר פרי, ירק אחר ירק, ולא תהיו חסרים בה כלום. והוסיף בשבח ישראל, שעושים מדברות של ארץ ישראל גנים ופרדסים ומוסיפים כפרים ויישובים בארץ. נענעתי לו בראשי ואמרתי בלבי: בזמן שישראל עומדים על הקרקע אפילו אומות העולם מקלסים אותם: אשרי מי שמייחד עצמו על הארץ ועוסק ביישובה. אמר השר: אשאלך שאלה, אמור לי, ארץ זו למי היא מיועדת? אמרתי לו: הלא אדוני יודע למי נתן הקדוש ברוך הוא את ארץ ישראל ולמי הבטיח להחזירה?

והוספתי: הרבה מלאכות הטיל עלינו המקום: לחרוש, ולזרוע, ולעמר, ולדוש ולזרות, לנטוע ולעדור ולבצור ולדרוך, לעזוק ולמסוק, להאכיל בהמה ועוף ולגזז את הצאן ולשמור על עמלנו מן המחבלים ומן הגנבים. אבל ישיבת ארץ ישראל גדולה שהיא שקולה כנגד כל המצוות שבתורה. אני הולך עכשיו להביא נטיעות אלו ולנטוע אותן באדמתנו, כמו שנאמר: 'ונטעו כרמים... ועשו גנות... ונטעתם על אדמתם ולא יינטשו עוד מעל אדמתם אשר נתתי להם...'. תלה הקב"ה נטיעתו בנטיעתנו. אם אנו מקיימים נטיעתנו - הנטיעה של הקב"ה בידוע שהיא מתקיימת. ... ואנו קיבלנו מידו של ה' יתברך ארץ קטנה זו... לחרוש ולזרוע ולנטוע. ישבנו כמה שישבנו. בשעת פטירתו של השר ממני הסתכל בשתילים ושאל: לאחר כמה שנים אלו נותנים פירות? אמרתי לו.

נתאנח ואמר: אני לא אוכל מהם, אלא אתם ובניכם ובני בניכם עתידים לאכול מהם. זקפתי עיני כלפי מעלה ואמרתי: בחדו של הקדוש ברוך הוא.

תחת העץ, ש"י עגנון

- מה הקשר בין הנטיעות לבין החזקה (תוקף משפטי לבעלות על אדמה) של עם ישראל על ארץ ישראל, עפ"י דברי ש"י עגנון? האם גם הכרזה מימין עוסקת בשאלת החזקה?
- אילו מעשים ניתן לעשות היום כדי לבסס חזקה זו? האם כדאי לעודד זאת? נמקו

"...שנת ויתברכו (תרמ"ד 1884)... בשבוע שעבר נטענו בגן אשר הוא בשותפות עם כל החברה יותר מחמש מאות אילנות נטיעות... כי האדם עץ השדה הוא בחברה אחת. וזה בלא זה, אין להם חיים טובים. לזאת ראשית עיסקנו הוא בנטיעות כי כן הורה לנו בורא עולם, טרם כל לעסוק בנטיעות כי גם הוא עשה כן כמו שכתוב 'ויטע ה' אלוהים גן בעדן'..."

(מתוך מכתב של אלעזר פישל סלומון).

"...יש לביה"ס לעשות יום טוב את היום אשר נועד מימי קדם בישראל לראש השנה לאילנות. לערוך בו ברוב חן והדר את העצים, הנטעים, השושנים והפרחים..."

(מתוך מכתב של זאב יעבץ)

"לחוג את ט"ו בשבט מפני שהוא חג האילנות, חג הטבע... אני מציע לעשות חג נטיעת עצים בט"ו בשבט בכל בתי הספר..."

(מתוך ישיבת הסתדרות המורים, תרס"ו - 1906).

על אלו רמזים מתקופות קודמות נסמכים ראשוני המתיישבים הציוניים בא"י, בקבעם את ט"ו בשבט כחג הנטיעות? מהי משמעות הנטיעות עבור מי שהחליט על "חג נטיעות"?

- שערו: מדוע המורים הם אלה שהובילו את רעיון הנטיעות? איזה ערך חינוכי יש לט"ו בשבט?
- אילו מסרים ורעיונות מקדמת הכרזה מימין?
- אילו מסרים ורעיונות מן הטקסטים הכתובים מצויים בכרזה?
- האם, לדעתכם, כרזה מסוג זה מחנכת לערכים שהציונות מבקשת לקדם? כיצד?

- איזה ערך עולה מן הטקסטים שמימין? (שימו לב: גם תמונה היא טקסט)
- למה בחרו להדגיש ערך זה בט"ו בשבט? לאילו רעיונות מן המקורות מתחבר ערך זה?
- מה ניתן ללמוד מכך על החברה שלנו? מה מטריד אותנו, ואילו ערכים החברה שלנו מעוניינת לטפח?

סיכום:

- מה אתם למדים מתהליך התפתחותו של חג ט"ו בשבט?
- מהם הערכים המרכזיים של היום שנשתמרו במהלך הדורות? מדוע הם נשתמרו?
- אילו ערכים בחג ידגישו הדורות הבאים, לדעתכם?

בימינו:

זכרתי ימים משנת תרס"ה, שזכיתי בחסדי העליון יתברך שמו, לעלות על אדמת הקודש ביפו. שְׁחַרְתִּי בראשונה את פני רבינו (הרב קוק). זה קיבלני בסבר פנים יפות, כדרכו בקודש לכל אחד, ושוחחני דברי תורה. אחרי תפילת מנחה גדולה יצא רבינו, כדרכו בקודש, לשוח בשדה ולצמצם מחשבותיו, ואני התלוויתי איתו. בדרך קטפתי איזה עשב או פרח, והזדעזע רבינו ואמר לי בנחת כי הוא נזהר מאוד לבלתי קטוף בלי תועלת עשב או פרח שיכול לגדול ולצמוח. כי אין עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה האומר לו: גדל! כל ציץ עשב אומר דבר, כל אבן לוחשת איזה סוד, כל הבריאה אומרת שירה....

הרב אריה לווין / לחי ראי, ירושלים תשכ"א, עמ' ט"ו - ט"ז

לך אל הטבע מילים ולחן: תלמה אליגון רוז

כל שנה הגבעה פורחת
כל שנה באותו מועד
אל תקטוף, את היופי אסור לקחת
כי ניתן לנו הוא כעת.

לך, לך, לך אל הטבע
תפוס לרגע סוד בריאה
טבול עיניך בצבע
שפשט על הגבעה.

כל שנה אהבה פורחת
עת לקחת ועת לתת
לא תוכל את היופי איתך לקחת
הוא ניתן לנו רק כעת.

בוא, בוא בוא אל הטבע...

כל שנה כלנית פורחת
כל שנה על אותה גבעה
בתקתוק ארגמן על אזנינו שחה
שהזמן שהזמן עבר.

ערכים ולייוונג צו "בל" - געזיג

י ולא האילנות בלבד, אלא כל המשבר כלים, וקורע בגדים, והורס בניין, וסותם מעיין, ומאבד מאכלות דרך השחתה--עובר ב"לא תשחית"; ואינו לוקה, אלא מכת מרדות מדבריהם.

רמב"ם, משנה תורה, הלכות מלכים פרק ו

כיצד מרחיב הרמב"ם את היקפו של הציווי "לא תשחית את עצה"? מה דעתכם?

כל המשחית דבר שיש עליו הנאה עובר ב'לא תשחית'

גמרא, מסכת שבת, סז

- כיצד מצוות "בל תשחית" מקדמת את ערכי הקיימות?
- מה דעתכם על מצווה זאת? האם לדעתכם יש לאכוף אותה באמצעות חוקים מודרניים? נמקו תשובתכם

המקור בגדיו בחמתו [בכעסו], והמשבר כליו [חפציו] בחמתו, והמפור מעותיו [כספו] בחמתו, יהא בעיניך כעובד עבודת כוכבים [אלילות], שכן אומנותו של היצר הרע: היום אומר לך "עשה כך", ולמחר אומר לך: "עשה כך", עד שאומר לך: "עבוד עבודת כוכבים" והולך ועובד.

גמרא, שבת קה

כיצד מגיע העובר על מצוות "לא תשחית" לידי עבודת כוכבים, לדעת הגמרא?

האם מצוות "בל-תשחית" נכונה רק לגבי דברים שיש לנו תועלת מהם (כמו עצי פרי) או שזה נכון ככלל קבוע של התנהגות? האם יש עניין של "בל תשחית" רק בין אדם לסביבה או גם בין אדם לחברו ולעצמו? נמקו דעתכם

קיימות הינו מושג מודרני, המתאר תפיסת עולם הדוגלת בתפקוד תקין של החברה והסביבה הטבעית במשך שנים רבות. היא עוסקת במשאבים הטבעיים, הרוחניים, החברתיים והכלכליים שנעביר לדורות הבאים.

מושג הקיימות מתייחס להיבטים המשפיעים על סיכויי ההשרדות והמשכיות של המין האנושי, וכפועל יוצא מזה, או כערך בפני עצמו, גם דאגה עמוקה למערכות סביבתיות וחברתיות שתומכות בהמשכיות זו. כלומר, בכל החלטה לגבי שימוש במשאבי כדור הארץ (כמו שימוש במים, קרקע, ועוד) יש צורך לשקול לא רק באיזו כמות של משאב משתמשים ולמי תהיה גישה למשאב, אלא גם, האם כמות מספקת של המשאב תישאר לדורות הבאים? האם בעקבות השימוש, הסביבה תישאר כפי שאנו מכירים אותה עכשיו?

הקשר שבין שיקולים חברתיים, כלכליים וסביבתיים הוא היבט קריטי של פיתוח בר קיימא. יצירת קשרים אלה דורשת חשיבה עמוקה יותר על חינוך, כזה שמחויב לניתוח ביקורתי תוך כדי עידוד יצירתיות וכושר המצאה.

הסבירו: כיצד אופיו של ט"ו בשבט במהלך הדורות מתקשר להגדרת הקיימות.

וכי-תבאו אל-הארץ, ונטעתם פל-עץ מאכל...

ויקרא יט, 23

כשברא הקב"ה את האדם הראשון, נטלו והחזירו על כל אילני גן עדן. אמר לו: ראה מעשי כמה נאים ומשובחים הם, וכל מה שבראתי - בשבילך בראתי. תן דעתך, שלא תקלקל ותחריב את עולמי. שאם תקלקל - אין מי שיתקן אחריו.

קהלת רבה ז, כ"ח

פי-תצור אל-עיר ימים רבים להלחם עליה לתפשה, לא-תשחית את-עצה לגדח עליו גרזן--כי מפגנו תאכל, ואתו לא תקרת: פי האדם עץ השדה לבא מפגיד בפוצור.

דברים כ 19

- כיצד ערכי הקיימות באים לידי ביטוי בקהלת רבה?
- תן דוגמאות מתחומי חיים נוספים, שבהן בולטת אחריותנו לדורות הבאים.
- הסבירו: מה לדעתכם, כוונת הציווי "לא תשחית את עצה..."?
- מהו העיקרון בבסיס הציווי? מה עוד אסור להשחית עפ"י עקרון זה?

פי האדם עץ השדה / נתן זך

כי האדם עץ השדה
כמו האדם גם העץ צומח
כמו העץ האדם נגדע
ואני לא יודע
איפה הייתי ואיפה אהיה
כמו עץ השדה

כי האדם עץ השדה
כמו העץ הוא שואף למעלה
כמו האדם הוא נשרף באש
ואני לא יודע
איפה הייתי ואיפה אהיה
כמו עץ השדה

כי האדם עץ השדה
כמו העץ הוא צמא למים
כמו האדם הוא נשאר צמא
ואני לא יודע
איפה הייתי ואיפה אהיה
כמו עץ השדה

אהבתי וגם שנאתי
טעמתי מזה ומזה
קברו אותי בחלקה של עפר
ומר לי, מר לי בפה
כמו עץ השדה
כמו עץ השדה

אדם ואילן - הינו הך
אחד קשה ואחד רך
אחד גבוה ואחד מך
אדם ואילן הינו הך
בשם הבעש"ט

צדיק, כתמר יפרח;
כאך בלבנון ישגה.
תהילים צב, 13

כל שחכמתו (הידע/לימוד) מרובה ממעשיו למה הוא דומה? לאילן שענפיו מרובין ושרשיו מועטין והרוח באה ועוקרתו והופכתו על פניו. אבל כל שמעשיו מרובין מחכמתו למה הוא דומה? לאילן שענפיו מועטין ושרשיו מרובין שאפילו כל הרוחות שבעולם באות ונושבות בו אין מזיזין אותו ממקומו.
משנה מסכת אבות פרק ג משנה יז

כיצד יכולה תמונת העץ שמימין לחזק או להחליש את הטענה "כי האדם עץ השדה"? נמקו.

עץ הגאולה ישראל

כשם שהחכמים מדברים על גאולת ישראל, כך הם מדברים על גאולת העצים. אפילו עצים שנטלו מירושלים, אומרים החכמים, עתיד הקב"ה להחזיר לה. ולא זו בלבד, אלא כמו בסדר הבריאה גם בסדר הגאולה - העץ יקדים את האדם.
ידועה הדרשה המופלאה על הפסוק בספר יחזקאל "ואתם הרי ישראל, ענפיכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבוא" - כאשר יתקרבו פזורי ישראל לשוב לארצם, יתמלאו הרי ישראל עצים, כדי לקבל בברכה את פני החוזרים. ועל כך אמרו חז"ל: "אין לך קץ מגולה (גלוי) מזה" - אין סימן יותר גלוי ומובהק להתחלת הגאולה מאשר זה, שההרים בישראל יתחילו להתכסות בירק עצים כדי לקדם פני השבים.
ישראל וינשטוק, שנה בשנה.

ובנו בתים, וישבו; ונטעו כרמים, ואכלו פריהם. לא יבנו ואחר ישוב, לא יטעו ואחר יאכל: כי-כימי העץ ימי עמי, וימנעו ידיהם וכלו בחירי.

ישעיהו ס"ה, 21-22.

ואתם הרי ישראל, ענפיכם תתנו, ופריכם תשאו, לעמי ישראל: כי קרבו לבוא. יחזקאל ל"ו, 8.

- על פי נבואות הגאולה של נביאי ישראל, ייגאלו צמחיית ארץ ישראל ועציה, עם גאולת עם ישראל:
- מדוע דווקא עצים מסמלים את ההתיישבות ואת הגאולה, ולא בתים או ילדים או צבא וממשלה?
- מהי משמעות הזיקה בין גאולת העצים לגאולת עם ישראל?
- האם, לדעתכם, הציונות מימשה את הנבואה בדבר גאולת הארץ ועציה? כיצד?
- האם יש עדיין מקום חשוב לעצים בתרבות הישראלית? חשבו על: סמלים, שמות מקומות, שמות ילדים, שירים וכו'.
- האם חשוב להמשיך ולשמר את דימוי העץ בתרבותנו? נמקו והדגישו.

- מה המשותף בין העץ לאדם, על פי המקורות שלפניכם? מה דעתכם?
- ערכו טבלת השוואה.
- הוסיפו לטבלה נקודות דמיון נוספות על פי תפיסתכם.
- אם העץ דומה לאדם, איזה יחס נדרש מהאדם כלפי העץ? מה דעתכם?

1949 ו' אלול 5709

בכ"ד בטבת תש"ט (25 בינואר 1949) התקיימו בפעם הראשונה הבחירות לכנסת, שבהקמתה נקראה האספה המכוננת. בט"ו בשבט תש"ט (14 בפברואר 1949), ראש השנה לאילנות, התקיימה בירושלים, בבניין הסוכנות היהודית, הישיבה הראשונה של האספה המכוננת. לכבוד האירוע כתב המשורר נתן אלתרמן את שירו "עם כנסת ראשונה". רוב הנבחרים הגיעו לירושלים מהשפלה, ובדרכם עצרו בשער הגיא לטקס נטיעת עצים. טקס נטיעת עצים באתרים שונים בירושלים ובסביבתה היה מאז חלק ממסורת חגיגות יום ההולדת של הכנסת.

יומיים לאחר מושב הפתיחה החליטה האספה המכוננת כי בית-המחוקקים של מדינת ישראל ייקרא "כנסת". מקורו של השם "כנסת" בשמה של "כנסת הגדולה", המוסד העליון של ראשי ישראל וחכמיה, שהתכנס בירושלים לאחר שיבת היהודים מגלות בבל במאה החמישית לפני הספירה. מספר חברי הכנסת נקבע לפי מספר חברי "כנסת הגדולה", - 120 חכמים.

מסורות הכנסת ודרכי פעולתה הושפעו מאספת הנבחרים, המוסד הנבחר של היישוב היהודי בארץ-ישראל בתקופת המנדט, וממנה ירשה הכנסת גם את שיטת הבחירות הקיימת. כמו כן אימצה הכנסת כמה נהלים מהפרלמנט של בריטניה, "אם הפרלמנטים".

לאחר ישיבתה הראשונה בבניין הסוכנות היהודית בירושלים, העתיקה הכנסת את מושבה לתל-אביב, ובמשך כתשעה חודשים ערכה את

ישיבותיה בבית-קולנוע "קסם" ובמלון "סן-רמו" שבעיר.

בעקבות הצהרתו של ראש הממשלה הראשון של מדינת ישראל, דוד בן-גוריון, כי "ירושלים היהודית היא חלק אורגני ובלתי נפרד ממדינת ישראל, כשם שהיא חלק בלתי נפרד מההיסטוריה הישראלית, מאמונת ישראל ומנשמת עמנו", החליטה הכנסת בכ"ב בכסלו תש"י (13 בדצמבר 1949) להעביר את מושבה לירושלים. ישיבותיה הראשונות נערכו שוב בבניין הסוכנות היהודית. בכ"ד באדר תש"י (13 במרס 1950) עברה הכנסת לבית ארזי-פרומין ברחוב המלך ג'ורג' שבירושלים. יותר מ-16 שנה נערכו דיוני הכנסת בבניין זה.

בי"ז באב תשט"ז (25 ביולי 1956) הכריזה נשיאות הכנסת עם אגודת האינג'נירים והארכיטקטים בישראל על תחרות פומבית לתכנון משכן קבע לכנסת בקריית הממשלה בגבעת רם. לפני שפורסמו תוצאות התחרות נודע שהברון גיימס דה-רוטשילד השאיר בצוואתו סכום של 6 מיליון ל"י לבניין המשכן. בל' בתשרי תש"י (14 באוקטובר 1958) הונחה, בנוכחותה של אלמנת הברון גיימס דה-רוטשילד, אבן הפינה של משכן הכנסת החדש, ובי"ד באלול תשכ"ו (30 באוגוסט 1966) הוא נחנך בטקס ממלכתי.

מתוך אתר הכנסת

חבר הכנסת מרדכי נורוק
בטקס הנחת אבן הפינה
למשכן הכנסת: מאחור
נשיא המדינה, יושב-ראש
הכנסת וגב' דורותי
דה-רוטשילד, 14.10.1958

ראש הממשלה דוד בן-גוריון,
רעייתו פולה והרמטכ"ל מגיעים
לטקס נטיעות בט"ו בשבט
בשער-הגיא, ט"ו בשבט 1949

- מדוע, לדעתכם (ולאור מה שלמדתם על ט"ו בשבט), בחרה ממשלת ישראל הנבחרת לקיים את ישיבתה הראשונה דווקא בט"ו בשבט? אילו רעיונות ומסרים היא בקשה להעביר לעם ישראל ולעולם כולו?
- מה דעתכם על השם שנבחר לפרלמנט הישראלי? איזה מסר בקשה הממשלה להעביר בבחירת שם זה?
- הציעו רעיונות להדגשה בטקס חגיגת יום ההולדת של הכנסת בימינו. התייחסו לערכים הגלומים בט"ו בשבט.